

3de vergadering

Dinsdag 21 oktober 2003

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 71 leden, te weten:

Van de Beeten, Bemelmans-Vidéc, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, Biermans, Broekers-Knol, Van Dalen-Schiphorst, Dees, Van Driel, Dupuis, Dölle, Eigeman, Essers, Van Gennip, De Graaf, Hamel, Hessing, Van Heukelum, Hoekzema, Ten Hoeve, Holdijk, Jurgens, Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, Ketting, Klink, Koekkoek, Kohnstamm, Kox, Van der Lans, Van Leeuwen, Lemstra, Van der Linden, Linthorst, Luijten, Maas-de Brouwer, Meindertsma, Meulenbelt, Middel, Van Middelkoop, Nap-Borger, Noten, Van den Oosten, Pastoor, Platvoet, Pormes, Putters, Van Raak, Rabbinge, De Rijk, Rosenthal, Russell, Schouw, Schuurman, Schuyer, Slagter-Roukema, Soutendijk-van Appeldoorn, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Van Thijn, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Wagemakers, Walsma, Werner, Westerveld, Witteman, Witteveen, Woldring en De Wolff,

en de heren Balkenende, minister-president minister van Algemene Zaken, Remkes, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Donner, minister van Justitie, mevrouw Van der Hoeven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heren Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, Kamp, minister van Defensie, mevrouw Dekker, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Peijs, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Brinkhorst, minister van Economische Zaken, Veerman, minister van Landbouw,

Natuur en Voedselvoorziening, De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, De Graaf, vice-minister-president, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties, mevrouw Verdonk, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, de heer Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Nijs, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mevrouw Van der Laan, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heren Wijn, staatssecretaris van Financiën, Van der Knaap, staatssecretaris van Defensie, Van Geel, staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken, de heer Rutte, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Ross-van Dorp, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Doek, wegens het bijwonen van de AVVN te New York, ook de volgende twee weken;

Van den Broek-Laman Trip, wegens ziekte;

Doesburg, wegens verblijf buitenslands.

Verder zijn ingekomen berichten van verhindering van:

de minister van Justitie, voor een gedeelte van de middagvergadering in verband met een kort debat in de Tweede Kamer;

de minister en staatssecretaris van Defensie, vanaf 16.00 uur in verband met de begrotingsbehandeling Defensie in de Tweede Kamer;

de minister van Economische Zaken, tijdens de stemmingen in de Tweede Kamer en vanaf 20.30 uur vanavond in verband met een debat in de Tweede Kamer.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ik deel de Kamer voorts mede dat de minister van Buitenlandse Zaken mij zowel mondeling als schriftelijk met redenen omkleed toestemming heeft gevraagd, vandaag wegens zijn voorzitterschap van de OVSE afwezig te mogen zijn. Die toestemming heb ik verleend.

Een bericht van verhindering is eveneens ontvangen van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Uit deze brief van gisteravond blijkt geenszins dat haar aanwezigheid zodanig onmisbaar is dat dit haar afwezigheid hier legitimeert. Ik ga ervan uit dat de minister-president bewerkstelligt dat dit in de toekomst niet meer zal voorkomen.

De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de

Voorzitter

Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is opgenomen aan het einde van deze editie.)

Aan de orde is de behandeling van de volgende **voorstellen van de commissie voor de Verzoekschriften**:

- adres van S.A. Chandrikasingh te Den Haag betreffende het handelen van de immigratie- en naturalisatiedienst (het ministerie van Justitie) (gedrukt stuk Eerste Kamer, 2003-2004, nr. II);
- adres van M.C. Perez Vicente te Diemen betreffende een betalingsregeling voor een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 2003-2004, nr. III);
- adres van D.W. Verbiest te Zeeland betreffende aftrek van reiskosten woon-werkverkeer (gedrukt stuk Eerste Kamer, 2003-2004, nr. IV);
- adres van B. Smouter te Barendrecht betreffende het handelen van de arbeidsinspectie (gedrukt stuk Eerste Kamer, 2003-2004, nr. V).

De **voorzitter**: Ik stel voor, de conclusies van de commissie over te nemen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Bepalingen aangaande onder meer de bereiding en het in het verkeer brengen van diervoeders (Kaderwet diervoeders) (28173);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van diverse wetten in verband met de instelling van het Inspectoraat-Generaal VROM en ter verbetering van de doelmatigheid van gegevensverstrekking met het oog op toezicht (28744);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 en van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten in verband met aanpassing van het Europese recht (28865);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2003 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (28933).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde zijn:

- de algemene politieke beschouwingen inzake het in 2004 te voeren beleid.

De **voorzitter**: Ik heet de regering van harte welkom.

De beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. De bezuinigingsoperatie die dit kabinet voorstelt, is de omvangrijkste uit de Nederlandse geschiedenis. Volgens het kabinet zijn de bezuinigingen nodig om twee redenen. Er zijn extra investeringen nodig op terreinen als veiligheid, zorg en onderwijs en je kunt het geld nu eenmaal maar één keer uitgeven. En er zijn maatregelen nodig om de Nederlandse economie weer gezond te maken. Nederland vergrijst, de loonkosten zijn hier hoger dan elders en er is sprake van onvoldoende participatie. Juist omdat het kabinet zo hoog inzet, is het ook zo belangrijk dat de maatregelen het beoogde effect sorteren. Als dat niet het geval is, zal dat leiden tot een groeiende kloof tussen het beleid zoals dat hier in Den Haag wordt uitgedacht, en de praktijk. En die verhouding is al niet zo rooskleurig. De Algemene Rekenkamer heeft daar onlangs een onthullend rapport over uitgebracht. Op een later moment zal deze Kamer daar nog op terugkomen. Ook zonder rapport van de Rekenkamer hebben wij evenwel kunnen constateren dat er een kloof bestaat. In de afgelopen anderhalf jaar zijn wij, wat dit betreft, met de neus op de feiten gedrukt. De opkomst van Pim Fortuyn en met name de massale aanhang die hij bij de verkiezingen van vorig jaar wist te verwerven, wijzen op onvrede onder de kiezers. Die onvrede is nog niet over. Als politici moeten wij ons die onvrede aantrekken en moeten wij er iets mee doen.

Over de oorzaken van de onvrede is veel gespeculeerd. Er is natuurlijk ook geen eenduidige verklaring voor te geven. Wat volgens mijn fractie echter in ieder geval een rol heeft gespeeld, is het feit dat de werkelijkheid voor veel mensen anders is of

in ieder geval anders wordt ervaren dan politici denken. Als wij die kloof niet dichten, komt het wezen van ons staatsbestel, de geloofwaardigheid van de overheid, in gevaar. Voor het oordeel van mijn fractie over de voorstellen van het kabinet is doorslaggevend of die voorstellen zullen werken en daarmee zullen bijdragen aan het herstel van de geloofwaardigheid.

De visie die aan het voorgenomen beleid ten grondslag ligt, is dat de verzorgingsstaat moet worden omgevormd tot een participatiemaatschappij. Dat klinkt mooi. Ook wij zijn voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Om die omslag te bewerkstelligen, wil het kabinet alleen nog ondersteuning bieden aan wie dat echt nodig heeft. Voor het overige moeten burgers meer eigen verantwoordelijkheid nemen; de overheid moet zich beperken tot haar kerntaken. Het instrument dat het kabinet inzet om mensen meer eigen verantwoordelijkheid te laten nemen, is dat van financiële prikkels. Als uitkeringen omlaag gaan en de duur van uitkeringen beperkt wordt, zullen mensen eerder bereid zijn om een betaalde baan te aanvaarden, zo is de gedachtegang. Ook mijn fractie is zich ervan bewust dat het socialezekerheidsstelsel niet altijd werkt zoals het zou moeten werken. Iedereen kent wel situaties waarbij je je achter de oren krabt of dit nu de bedoeling van het socialezekerheidsstelsel was. Iedereen kent echter ook situaties waarin je de betrokken uitkeringsgerechtigde eerder meer dan minder inkomen zou gunnen. Wij kunnen meegaan met de gedachte dat het sociale stelsel herijkt moet worden, maar de vraag is natuurlijk hoe dat moet gebeuren. Denkt het kabinet nu echt dat het gebrek aan maatwerk wordt opgelost door generieke maatregelen? Worden hiermee niet ook de mensen getroffen die helemaal geen prikkel nodig hebben omdat zij niets liever willen dan aan de slag gaan of omdat zij niet kunnen werken?

Wij denken dat de problematiek rond de sociale zekerheid complexer is. De arrangementen die in de jaren vijftig en zestig zijn ontwikkeld, zijn niet meer van deze tijd. De samenleving bestaat niet meer uit een beperkt aantal gemakkelijk te onderscheiden categorieën burgers. Naast gezinnen met en zonder kinderen en alleenlevenden kennen